

5. અરબી હરફ (મૂળાક્ષરો)ના મખારિજ (مخارج)

હરફના મખરજને સમજાવતી આકૃતિ	હરફના મખરજની અદાયગીની સમજૂતી	હરફનો પ્રકાર	અરબી હરફ
	જીભને મોઢાની અંદર સપાટ રહેવા દઈને ગળાની નીચેના ભાગ તરફથી અદા થાય છે.	કમરી	ا (અલિફ)
	બન્ને હોઠોનો ભીનો (તરીવાળો) ભાગ આપસમાં મેળવવાથી અદા થાય છે.	કમરી	ب (બે)
	જીભના ટેરવાને ઉપરના દાંતોના મૂળ તરફ સ્પર્શ કરવાથી અદા થાય છે.	શમ્સી	ت (તે)
	ઉપરના દાંતની ધારને જીભની ટોચ અડાડીને અદા થાય છે.	શમ્સી	ث (સે)

 <p>Jeem</p>	<p>જીભના વચ્ચેના ભાગની મદદથી અદા થાય છે.</p>	<p>કમરી</p>	<p>જ (જમ)</p>
 <p>Ha</p>	<p>ગળાના મધ્ય ભાગથી ભરેલી જીભ સાથે અદા થાય છે. (આ હર્ફ, હુરફે હલ્કીમાંથી છે.)</p>	<p>કમરી</p>	<p>હ (હે)</p>
 <p>Kha</p>	<p>ગળાના ઉપરના ભાગથી ભરેલી જીભ સાથે અદા થાય છે. (આ હર્ફ, હુરફે હલ્કીમાંથી છે.) તેને પુર (ભરેલા) મોઢાથી પઢવામાં આવશે.</p>	<p>કમરી</p>	<p>ઃ (ખે)</p>
 <p>Daal</p>	<p>જીભના ટેરવાને ઉપરના દાંતોના મૂળ તરફ સ્પર્શ કરવાથી અદા થાય છે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>ઢ (દાલ)</p>
 <p>Dhal</p>	<p>ઉપરના દાંતની ધારને જીભની ટોચ અડાડીને અદા થાય છે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>ઢ (જાલ)</p>

	<p>જીભના ઉપરના છેડાને ઉપરના દાંતોના મસૂળો (પેઢા) તરફ સ્પર્શ કરવાથી અદા થાય છે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>ر (રે)</p>
	<p>જીભના છેડાને નીચેના દાંતોની જડો સાથે મેળવી નરમ અવાજની સાથે અદા થાય છે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>ز (જે)</p>
	<p>જીભના છેડાને નીચેના દાંતોની જડો સાથે મેળવી સિસોટી જેવા અવાજની સાથે અદા થાય છે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>س (સીન)</p>
	<p>જીભના વચ્ચેના ભાગની મદદથી અદા થાય છે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>ش (શીન)</p>
	<p>જીભના છેડાને નીચેના દાંતોની જડો સાથે મેળવી સિસોટી જેવા અવાજની સાથે અદા થાય છે. તેને પુર (ભરેલા) મોઢાથી પઢવામાં આવશે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>ص (સ્વાદ)</p>

	<p>જીભની ડાબી અથવા જમણી બાજુને, ડાબી અથવા જમણી બાજુની દાઢની ધાર સાથે સ્પર્શ કરવાથી અદા થાય છે. તેને પુર (ભરેલા) મોઢાથી પઢવામાં આવશે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>ض (જવાદ)</p>
	<p>જીભના છેડાને ઉપરના દાંતોના મૂળ તરફ સ્પર્શ કરવાથી અદા થાય છે. તેને પુર (ભરેલા) મોઢાથી પઢવામાં આવશે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>ط (તોય)</p>
	<p>ઉપરના દાંતની ધારને જીભની ટોચ અડાડીને અદા થાય છે. તેને પુર (ભરેલા) મોઢાથી પઢવામાં આવશે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>ظ (જોય)</p>
	<p>ગળાના મધ્ય ભાગથી અદા થાય છે. (આ હર્ફ, હુરફે હલ્ફીમાંથી છે.)</p>	<p>કમરી</p>	<p>ع (ઐન)</p>
	<p>ગળાના ઉપરના ભાગથી અદા થાય છે. (આ હર્ફ, હુરફે હલ્ફીમાંથી છે.) તેને પુર (ભરેલા) મોઢાથી પઢવામાં આવશે.</p>	<p>કમરી</p>	<p>غ (ઐન)</p>

	<p>નીચેના હોઠના ભીના ભાગને ઉપરના દાંતની કિનારીને મેળવવાના પ્રયત્નથી અદા થાય છે.</p>	કમરી	ف (ફ)
	<p>જીભના મૂળ તરફના ભાગને ગળાના ઉપરના ભાગ સાથે મેળવવાથી અદા થાય છે. તેને પુર (ભરેલા) મોઢાથી પઢવામાં આવશે.</p>	કમરી	ق (કાફ)
	<p>જીભના મૂળ તરફના ભાગને તાળવાના સૌથી પાછળના ભાગ સાથે સ્પર્શ કરવાથી ખાલી મોઢાથી અદા થાય છે.</p>	કમરી	ک (કાફ)
	<p>જીભના ઉપરના છેડાને તાળવાના આગળના ભાગ સાથે સ્પર્શ કરવાથી અદા થાય છે.</p>	શમ્સી	ل (લામ)
	<p>બન્ને હોઠોના સુકાચેલા ભાગને આપસમાં મેળવવાથી અદા થાય છે.</p>	કમરી	م (મીમ)

 <p>Nun</p>	<p>જીભના ઉપરના છેડાને ઉપરના દાંતોના મસૂળો (પેઢા) તરફ સ્પર્શ કરવાથી અદા થાય છે.</p>	<p>શમ્સી</p>	<p>ن (નૂન)</p>
 <p>waw</p>	<p>બન્ને હોઠોને ગોળ કરીને મોઢાના પોલાણની મદદથી અદા થાય છે.</p>	<p>કમરી</p>	<p>و (વાવ)</p>
 <p>Ha</p>	<p>ગળાના નીચેના ભાગ તરફથી અદા થાય છે. (આ હર્ફ, હુરફે હલ્ફીમાંથી છે.)</p>	<p>કમરી</p>	<p>ح (હે)</p>
 <p>Hamza</p>	<p>ગળાના નીચેના ભાગ તરફથી અદા થાય છે. (આ હર્ફ, હુરફે હલ્ફીમાંથી છે.)</p>	<p>કમરી</p>	<p>ء (હમ્ઝા)</p>
 <p>ya</p>	<p>મોઢાના પોલાણની મદદથી અદા થાય છે.</p>	<p>કમરી</p>	<p>ي (યે)</p>